

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINING IJODIY VA AQLIY QOBILYATINI RIVOJLANTIRISH USULLARI.

*Toshkent Ijtimoiy Innovatsiya Universiteti Pedagogika va psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi
Ma‘rifat Salohiddin qizi Latipova*

Email: Latipovamarifat5@gmail.com

*Toshkent Ijtimoiy Innovatsiya Universiteti Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 2-bosqich talabasi
Abduraxmonova Marjona Abdurasul qizi*

Email: abduraxmonovamarjona84@gmail.com

Anotatsiya: Mazkur maqola o‘quvchilarning ijodiy va aqliy qobilyatini rivojlantirish, ularning aqliy qobilyatini rivojlantirish usullari, o‘quvchi shaxsini shakllantirish, o‘quvchilardagi ijodiy qobilyatni aniqlash texnologiyalari, ijodiy va aqliy qobilyatni rivojlantirish uchun unumli metod va yo‘nalish ko‘rsatish xususida boradi.

Аннотация: В данной статье речь идет о развитии творческих и умственных способностей учащихся, методах развития их умственных способностей, формировании личности учащегося, технологиях определения творческих способностей учащихся, эффективных методах и направлениях развития творческих и умственных способностей.

Annotation: This article is about the development of creative and mental abilities of students, methods of developing their mental abilities, formation of the personality of the student, technologies for determining the creative abilities of students, effective methods and directions for developing creative and mental abilities.

Kalit so‘zlar: Ijodkorlik, o‘quvchi, o‘qituvchi, ijodiy qobilyat, aqliy qobilyat, rivojlanish, ko‘nikma.

Ijodkorlik deganda insonning yangilik yaratish va muammolarini yechishga qaratilgan ijodiy qobilyati tushuniladi. Ijodiy fikrlash muayyan masala yuzasidan har tomonlama fikrlash fantaziyaga boy kreativ tarzda fikrini bayon qilish tushuniladi. Ijodiy fikrlash dars rejalari bolalarni yo‘qori darajadagi fikrlash qobilyatini ishlab chiqish va amalda qo‘llash imkonini beradi.

Biz boshlang‘ich sinif o‘quvchilarini o‘qitish va tarbiyalash eng muhim nazariy va amaliy jihatlardan biri hisoblanib, o‘quvchini nafaqat o‘qitish yoki yozish emas balki ijodiy qobilyatini rivojlantirish ham lozim. Ijodkorlik- insonning ijodiy qarorlar qabul qilish, tushinish va tubdan yangi g‘oyalarni yaratish qobilyati. O‘quvchi o‘z fikri va o‘z dunyoqarashlari orqali fikrlaydi, shuning uchun o‘quvchini avvalo shaxsini shakllantirish lozim, o‘quvchini ijodiy qobilyatini rivojlantirish, fikrlashini o‘stirish o‘qituvchining darsdagi metodlari va ish rejasi, bolani psixalagik rivojlantirish uni psixalogiyasini tushinish lozim. Masalan: amaliy ish metodini qo‘llash mumkin, bu metod o‘quvchilarni o‘rgangan bilimlarini amalda ko‘rsatish, rasimlar chizish, yasash orqali ham qiziqirsiz bo‘ladi, yoki ko‘rgazmali metodlardan ham qo‘llash mumkin bu metod

ko'rgazmalardan foydalanish hamda bolalarni tabiatshunoslik darslarida hayvonot bog'iga yoki tabiat qo'ynida o'tkazilsa bolani yanayam qiziqishi ortadi va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi.

Ijodiy qobiliyatni muammosi psixalogiya fanida qiziqarli va ma'lum darajada tadqiq qilingan muammodir. Bu muammo yuzasidan qadimdan to shu kungacha izlanishlar olib borilgan. Insonni imkoniyatlarini o'rganish sharq mutafakkirlaridan (Abu Ali Ibin Sino, Farobiy, Beruniy) ham izlanishlar olib brogan. Buyuk allomalar , qomusiy ilim sohiblari pandnomaruhidagi asar mualiflarning ta'lim tarbiya to'g'irisidagi asarlari fikr va qarashlarining butun jahonda tutgan o'rin va fikr taraqqiyotiga qo'shgan hissalar juda kata.

O'quvchilarni ilmiy ko'nikmalarini rivojlantirish uchun aqil charhi o'yinlari , ertak kitoblar o'qishi va o'zlari tasavvur qilgan hikoyalarni yozishi orqali ularni rivojlantirish mumkin, yana ular o'rtasida turli musobaqalar va krasvord o'yinlarini o'tkazish mumkin . Bolani ilmiy ko'nikmalarini rivojlantirish va ularga yangi ko'nikmalar ma'lumotlar berish va o'zlarini kelajakda qanday kasbda ko'ra olishini o'rganishi lozim, bola psixalogiyasi juda murakkab shuning uchun o'quvchilarni aqliy darajasini baholay olish kerak, ular rivojlanishi va maqsad qo'ya olishi uchun ularga yetarlicha bilim olishlariga yordam beris lozim.

Xulosa: Boshlang'ich sinif o'quvchilarni ijodiy qobiliyatini rivojlantirish uchun avvalo uning kun tartibi, atrof muhitini to'g'iri rejalashtirish va o'qituvchi va ota – onasi bolani erkin fikrlashi va o'zini oldiga to'g'iri maqsad qo'yishi uchun yetarli ko'nikmalar berishi, bolani qanday qobiliyati bor u qaysi fanni yahshi o'zlashtira olishi, shu kabi bolani qiziqishlari bilan qiziqish lozim. Bolani aqliy rivojlanishi uchun bolani o'zi qiziqqan fanga yo'naltirish va shu fan bo'yicha to'garaklarga berish va bolani aqlan charxlash va o'z yo'nalishini to'g'iri tanlashi uchun ustoz va murabbiylar ko'nikmalarni to'g'iri berishi lozim, shunda o'quvchi yetuk va barkamol inson yangi yetuk kadir bo'lib yetishadi. Bolada ko'nikmani shakillashtirish uchun quydagi odatlarni shakillantirish lozim. Jeyms Klin tomonidan yozilgan " Atom odatlar" kitobidan. Har bir O'qituvch va ota-ona bolani odatlarini rejalashtirishi lozim bu reja asosan quydagi fo'rmla orqali tuziladi 1- Signal, 2-Istak, 3-Javob, 4-Mukofot. Bunga misol qilib hayotiy odatlar, Ertalab turishimiz, o'rnimizni yig'ish, yuvinish, ovqatlanish va boshqa odatlar kiradi, bu odatlar har kuni takrorlanadigan odatlardir shu kabi o'qishdagi odatlarini ham to'g'iri rejalashtirishimiz lozim, misol uchun har kuni darsdan keyin kutibxonaga kirish, hikoyalar, ertak kitoblar mutola qilishi, darsdan so'ng bola fan to'garaklariga boorishi va sport bilan shug'ilanishi ham kiradi. Bolani toliqib qolmasligi uchun dam olish daqiqalarini ham tashkillashtirish lozim; masalan dam olish kunlari tabiat qo'ynida sayr qilishi, muzeylarga olib boorish, hayvonot olamiga sayohat uyushtirish lozim bu bolani chalg'itish va darsdagi bilimlarini amalda qo'llashlari mumkin va bolani ijodiy qobiliyatini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyayev SH.M .Milliy tadqiqot yo'limizni qatiyat bilan davom ettirish, yangi bosqichga ko'taramiz.T: O'zbekiston NMIU,2018. –B.570
2. Mavlonova R A Rahmankulova N.X Boshlang'ich ta'limda inavatsiya (Metodik qo'llanma).Toshkent,2017 – 195 s
3. Saparova U.B. T.A.F.U.T @ gmil.com umidasaparova
4. Jeyms Klir (Atom Odatlari) 73- 108 s